

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Ένας Μάγκας, ένα έξυπνο πρόβατο και μία μέθοδος διδασκαλίας»

Συγγραφή: ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΕΝΤΟΜΑ

Εφαρμογή: ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΕΝΤΟΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ένας Μάγικας, ένα έξυπνο πρόβατο και μία μέθοδος διδασκαλίας.

Εφαρμογή σεναρίου

Σταυρούλα Τεντόμα

Δημιουργία σεναρίου

Σταυρούλα Τεντόμα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

3^ο Γυμνάσιο Νίκαιας

Χρονολογία

Από 21-10-2014 έως 13-11-2014.

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

7 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας.

II. Εικονικός χώρος: Wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

- Η εκπαιδευτικός είχε εμπειρία από την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας.
- Είχε προηγηθεί διαμόρφωση ομάδων με κριτήριο την επίδοση και τη συμπεριφορά. Καταβλήθηκε προσπάθεια να σχηματιστούν ομάδες από παιδιά διαφόρων επιδόσεων, ώστε να στηρίζουν οι δυνατοί τους αδύνατους αλλά και οι ζωηροί τους πιο συνεσταλμένους συμμαθητές τους.
- Τα παιδιά είχαν από την αρχή της χρονιάς εξοικειωθεί με τη διαδικασία της παρουσίασης και της αιτιολογημένης κριτικής και αξιολόγησης των εργασιών τους από τους υπολοίπους.
- Τα παιδιά είχαν κάνει κάποιες ομαδικές δραστηριότητες –με τους διπλανούς τους αρχικά– για να εξοικειωθούν κατά το δυνατόν με την ομαδική εργασία. Επιπλέον, είχαν δώσει όνομα στις ομάδες τους, για να αποκτήσουν οικειότητα μεταξύ τους και να νιώθουν ότι ανήκουν σε μία παρέα .
- Η εκπαιδευτικός είχε γνώσεις χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Προϋποθέσεις υλοποίησης μόνο για τον μαθητή:

- οι μαθητές είχαν αποκτήσει κάποιες γνώσεις σχετικά με τον τρόπο περιγραφής ενός ανθρώπου (χαρακτήρας, συμπεριφορά) από τα πρώτα μαθήματα.
- Ήξεραν να χρησιμοποιούν τον επεξεργαστή κειμένου.
- Διέθεταν e-mail.
- Διέθεταν σύνδεση στο διαδίκτυο στο σπίτι/κινητό/tablet.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τη σχολική μονάδα:

- ύπαρξη διαδραστικού συστήματος και ηχείων στην αίθουσα διδασκαλίας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Σταυρούλα Τεντόμα, Ένας Μάγκας, ένα έξυπνο πρόβατο και μία μέθοδος διδασκαλίας, Νεοελληνική λογοτεχνία Α΄ Γυμνασίου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο εισαγωγικό σενάριο επιδίωξε να προκαλέσει την ενεργητική εμπλοκή των παιδιών στη μελέτη του χαρακτήρα ενός αφηγηματικού ήρωα μέσα από ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες.

Η εφαρμογή κινούμενη στο πνεύμα του συνταγμένου σεναρίου επιχείρησε να θέσει τις βάσεις ώστε να μπορούν τα παιδιά να φτάσουν στη γνώση μέσα από μία συζήτηση/ανταλλαγή απόψεων στην ολομέλεια, ενώ η εκπαιδευτικός λειτούργησε ως εμπυχωτρία/συντονίστρια. Αξιοποιήθηκε αρχικά ένα τηλεοπτικό κείμενο και στη συνέχεια ένα απόσπασμα από το μυθιστόρημα *Μάγκας* της Πηνελόπης Δέλτα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο αξιοποίησε καρτούν με κύριους ήρωες ζώα αλλά και ανθρώπους, καθώς τα παιδιά είναι εξοικειωμένα με ταινίες στις οποίες άνθρωποι και ζώα συνυπάρχουν, ενώ τα ζώα διαθέτουν ανθρώπινες συνήθειες και συμπεριφορές.

Καταλήξαμε να προτείνουμε ως πεδίο εφαρμογής των γνώσεων που θα αποκτούσαν οι μαθητές, μέσω μίας άλλης τέχνης, ένα απόσπασμα από το μυθιστόρημα *Μάγκας* της Πηνελόπης Δέλτα. Πρόκειται για ένα κείμενο με ήρωες ζώα και ανθρώπους, συγγενές προς αυτό του καρτούν. Η εφαρμογή ακολούθησε το συνταγμένο σενάριο σε μεγάλο βαθμό, καθώς όμως το τμήμα προσέφερε γόνιμο έδαφος, δημιουργήθηκε μία ηλεκτρονική πλατφόρμα-Wiki για το μάθημα της Λογοτεχνίας, στην οποία τα παιδιά άρχισαν να επικοινωνούν ασύγχρονα και να

επεξεργάζονται συνεργατικά τον αφηγηματικό ήρωα, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες να μάθουν ότι μπορούν να φτάσουν στη γνώση μέσα από τη συνεργασία.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες να μάθουν ότι:

- ο χαρακτήρας ενός ήρωα σε ένα κείμενο πλάθεται/συντίθεται από ένα σύνολο στοιχείων: κινήσεις, εκφράσεις, αντιδράσεις, συμπεριφορά, σκέψεις, λόγια του ίδιου ή των άλλων ηρώων σε σχέση με αυτόν,
- η συγγραφή ενός κειμένου είναι μία διαδικασία συνεχούς επεξεργασίας μέχρι αυτό να φτάσει στην τελική μορφή του.

Γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες να μπορούν:

- να εντοπίζουν τα στοιχεία τα οποία δείχνουν τον χαρακτήρα ενός ήρωα (κινήσεις, εκφράσεις, αντιδράσεις, συμπεριφορά, σκέψεις, λόγια του ίδιου ή των άλλων ηρώων σε σχέση με αυτόν),
- να προσδιορίζουν (ορίζουν ακριβώς) τα χαρακτηριστικά του ήρωα,
- να προσεγγίζουν τη γνώση μέσα από συνεργατικές διαδικασίες.

Όσον αφορά στον ψηφιακό γραμματισμό επιδιώχθηκε οι μαθητές να μπορούν:

- να επικοινωνούν ασύγχρονα και να επεξεργάζονται ένα θέμα μέσω μίας ηλεκτρονικής πλατφόρμας-Wiki.

Διδακτικές πρακτικές

Η εφαρμογή ακολουθώντας το συνταγμένο σενάριο επιδίωξε κυρίως την ενεργητική εμπλοκή των μαθητών στη διδακτική διαδικασία. Αξιοποιήθηκε ένα

μιντιακό/τηλεοπτικό κείμενο ως εισαγωγή, καθώς η εμπειρία δείχνει ότι τα παιδιά ανταποκρίνονται θετικά απέναντι στην εκπαιδευτική διαδικασία, όταν μιλήσουμε τη γλώσσα τους και προσεγγίσουμε τα ενδιαφέροντά τους.

Τα παιδιά επεξεργάστηκαν την πρώτη άσκηση μόνα τους, στο πλαίσιο των ομάδων, με τη διακριτική παρουσία και συμβουλευτική/βοηθητική παρέμβαση της εκπαιδευτικού, κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας. Στη συνέχεια, με την προβολή των εργασιών στον διαδραστικό πίνακα επιχειρήθηκε να προκύψει η γνώση, μέσα από τη συζήτηση των μαθητών μεταξύ τους και με την εκπαιδευτικό. Εντοπίστηκαν τα λάθη και οι παραλείψεις και τα μέλη των περισσότερων ομάδων φρόντισαν να βελτιώσουν τις εργασίες τους. Έπειτα, χρησιμοποιήθηκε πάλι ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας, κατά την οποία τα παιδιά εφάρμοσαν σε ένα λογοτεχνικό κείμενο τις γνώσεις που απέκτησαν δουλεύοντας στην αρχή με το τηλεοπτικό/μιντιακό κείμενο. Στο τέλος, ανέπτυξαν ασύγχρονη επικοινωνία μεταξύ τους μέσω μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας-Wiki.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Μία μέθοδος διδασκαλίας, η οποία προκρίνει τη συζήτηση ανάμεσα στα παιδιά και τον εκπαιδευτικό μέχρι να διατυπωθεί από κοινού η κατάλληλη απάντηση σε μία άσκηση, θα μπορούσε να ενθαρρύνει τους μαθητές να αποβάλουν το άγχος του λάθους και να τους παροτρύνει να συμμετάσχουν στην αναζήτηση της γνώσης.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Με τη συγκεκριμένη εφαρμογή επιδιώχθηκε οι μαθητές της Α΄ Γυμνασίου να μάθουν να εντοπίζουν τα στοιχεία από τα οποία κατασκευάζεται ένας αφηγηματικός ήρωας, καθώς έρχονται σε επαφή με αρκετά αφηγηματικά κείμενα στο σχολικό Ανθολόγιο του μαθήματος της Λογοτεχνίας, αλλά και με ένα αφηγηματικό ποίημα, την *Οδύσσεια*, στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με τη Λογοτεχνία στο Γυμνάσιο από τα πρώτα μαθήματα μέσα από ένα τηλεοπτικό/μιντιακό κείμενο με το είδος του οποίου ήταν εξοικειωμένοι. Στην τάξη έγραψαν τις εργασίες σε φύλλο τετραδίου και τις μετέφεραν –όσοι είχαν εξοικείωση– σε επεξεργαστή κειμένου. Χρησιμοποιήθηκε, ακόμη, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στα πρώτα μαθήματα για αποστολή εργασιών και διατύπωση αποριών. Τα αρχεία με τις εργασίες προβλήθηκαν στον διαδραστικό πίνακα, στην αίθουσα διδασκαλίας, προκειμένου να μπορούμε εύκολα να τα επεξεργαστούμε στην ολομέλεια και να υπάρξει και άμεση ανατροφοδότηση. Αργότερα περιηγήθηκαν στην επίσημη ιστοσελίδα Wiki της σειράς των καρτούν, για να λειτουργήσει το Wiki ως μέσο ασύγχρονης επικοινωνίας και πρότυπο συνεργατικής επεξεργασίας ενός θέματος. Κατά το διάστημα της εφαρμογής του σεναρίου, η εκπαιδευτικός δημιούργησε προσωπικούς λογαριασμούς στα παιδιά σε ένα Wiki, στο οποίο και επεξεργάστηκαν τον κεντρικό ήρωα του λογοτεχνικού κειμένου. Στόχος ήταν, άλλωστε, μετά το εισαγωγικό σενάριο, να μπορούν να επεξεργάζονται στην ιστοσελίδα τούς χαρακτηρισμούς των ηρώων από τα λογοτεχνικά κείμενα της σχολικής χρονιάς και να ανταλλάσσουν απόψεις μεταξύ τους.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Δέλτα, Π. Σ. 2013 [1935]. *Μάγκας*, 68-72. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της «Εστίας».

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Shaun the Sheep Wiki](#)

[YouTube](#): το κανάλι της σειράς Shaun the Sheep

[Wikipedia](#): Shaun the Sheep

[wikispaces.com](#)

Ηλεκτρονικός Άτλαντας Ελληνικής Παιδικής Λογοτεχνίας: Συγγραφέας [Πηνελόπη](#)

[Δέλτα](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η ώρα

Το σενάριο εφαρμόστηκε σε ένα τμήμα το οποίο είχε θετική στάση προς τη Λογοτεχνία. Στα πρώτα μαθήματα, μάλιστα, οι περισσότεροι είχαν δηλώσει ότι διαβάζουν ή θέλουν να διαβάζουν λογοτεχνικά βιβλία.

Το σενάριο ήταν εισαγωγικό. Όμως η καθυστέρηση στην τοποθέτηση εκπαιδευτικών στα σχολεία και η επακόλουθη αστάθεια του ωρολογίου προγράμματος στην αρχή της χρονιάς είχαν ως αποτέλεσμα να ξεκινήσει η εφαρμογή στις 21 Οκτωβρίου. Έχοντας ενημερώσει τα παιδιά από προηγούμενη διδακτική ώρα ότι θα μας απασχολούσε για τα επόμενα μαθήματα μία σειρά κινουμένων σχεδίων και ότι θα εργαζόταν σε ομάδες, τα συνάντησα στην αίθουσα διδασκαλίας η οποία διαθέτει διαδραστικό πίνακα. Στην αρχή της ώρας, πληροφόρησα την τάξη ότι θα βλέπαμε επεισόδια από τη σειρά *Shaun the Sheep*, η οποία δεν προβάλλεται στην ελληνική τηλεόραση, έχει όμως μεγάλη επιτυχία σε πολλές χώρες. Δεν γνώριζαν τη σειρά, οπότε μίλησα με λίγα λόγια στους μαθητές για το συγκεκριμένο καρτούν ([Wikipedia](#)).

Πρόβαλα το επεισόδιο «[off the baa](#)», επειδή έχει θέμα έναν ποδοσφαιρικό αγώνα και υπολόγιζα ότι θα προκαλούσε το ενδιαφέρον των περισσότερων μαθητών και επειδή ήθελα να δημιουργηθεί ένα θετικό και ευχάριστο κλίμα στην τάξη. Αφού είδαν το επεισόδιο, που τους άρεσε πολύ, ρώτησα ποιοι είναι οι ήρωες του επεισοδίου και τι συμβαίνει στην ιστορία, για να μην υπάρχουν ελλείψεις στην κατανόηση του κειμένου από κάποιους μαθητές. Ανέφερα ότι οι ήρωες στη σειρά αυτή δεν επικοινωνούν με λόγια. Επομένως, για να εντοπίσουν τα στοιχεία από τα οποία σχηματίζεται ο χαρακτήρας ενός ήρωα θα έπρεπε να προσέξουν την εμφάνισή του, τη συμπεριφορά του, τις κινήσεις του, τις εκφράσεις του αλλά και τις αντιδράσεις των άλλων απέναντί του. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω¹, οι μαθητές είχαν μάθει να

¹ Βλ. τις Προϋποθέσεις υλοποίησης μόνο για τον μαθητή, σ. 4.

παρατηρούν τη συμπεριφορά των ηρώων σε προηγούμενες διδακτικές ώρες. Επειδή ο χρόνος δεν έφτασε για περισσότερα, ζήτησα ως ατομική εργασία για το σπίτι να γράψουν στο τετράδιό τους αιτιολογημένα ποιος ήρωας τούς έκανε περισσότερη εντύπωση, θετική ή αρνητική. Η άσκηση σκοπό είχε να τους φέρει πιο κοντά στους χαρακτήρες, προκειμένου να υπάρχει μία μικρή προετοιμασία για το επόμενο μάθημα. Πρότεινα να δουν από το YouTube και άλλα επεισόδια στο σπίτι.

Πριν τελειώσει η ώρα ανέφερα ότι θα αξιολογούνταν θετικά η συμμετοχή στη δραστηριότητα, η συνεργατική διάθεση μέσα στην ομάδα αλλά και η επεξεργασία των ατομικών ασκήσεων στο τετράδιο. Είχα σκοπό να ενημερώσω τα παιδιά σχετικά με την αξιολόγηση και τους στόχους της δράσης στην αρχή του μαθήματος και όχι στο τέλος, καθώς τότε πλησιάζει η ώρα του διαλείμματος και η προσοχή πλέον διασπάται, αλλά ένα τεχνικό πρόβλημα στην αρχή της ώρας προκάλεσε διάσπαση της δικής μου προσοχής. Επιθυμούσα να προβάλω και το επεισόδιο «[Bath time](#)», επειδή είναι αστείο και για να έχουν μία πληρέστερη εικόνα των ηρώων, όμως ο υπολογιστής κόλλησε, έχασα χρόνο και έτσι η προβολή ματαιώθηκε και η ενημέρωση έγινε η μισή, στο τέλος αυτού του μαθήματος και η υπόλοιπη στο επόμενο.

2^η ώρα

Δεν είχαμε στη διάθεσή μας το εργαστήριο της πληροφορικής, επομένως το μάθημα έγινε στην αίθουσα διδασκαλίας. Πληροφόρησα τα παιδιά ότι αυτήν τη διδακτική ώρα θα εργάζονταν σε ομάδες και ότι κάθε ομάδα θα έπρεπε αρχικά να μελετήσει έναν ήρωα του καρτούν. Οι ομάδες ήταν πέντε όσοι και οι ήρωες που θα μελετούσαν. Στη συνέχεια, θα παρουσίαζε η κάθε ομάδα την εργασία της, με τη βοήθεια του διαδραστικού πίνακα, και θα διορθώναμε τις εργασίες όλοι μαζί. Αργότερα, θα έπρεπε να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους σε ένα λογοτεχνικό κείμενο.

Κάλεσα τα παιδιά να καθίσουν στις ομάδες τους γύρω από τα θρανία. Για να μην επεξεργαστούν όλοι τον ίδιο ήρωα, πέρασα από κάθε ομάδα και τους ζήτησα να διαλέξουν μία από τις κάρτες που κρατούσα ανάποδα στα χέρια μου, όπως στα

επιτραπέζια παιχνίδια. Κάθε κάρτα είχε την εικόνα ενός ήρωα². Έδωσα στα παιδιά σύντομες οδηγίες για τη δραστηριότητα, προφορικά, χωρίς φύλλο εργασίας, γιατί τα ζητούμενα ήταν απλά. Υπενθύμισα στα παιδιά ότι οι ήρωες στη σειρά αυτή δεν επικοινωνούν με λόγια και επομένως, για να εντοπίσουν τα στοιχεία από τα οποία σχηματίζεται ο χαρακτήρας ενός ήρωα, θα έπρεπε να προσέξουν την εμφάνισή του, τη συμπεριφορά του, τις κινήσεις του, τις εκφράσεις του αλλά και τις αντιδράσεις των άλλων απέναντί του.

Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας παρακολουθούσα διακριτικά τα παιδιά και έδινα επεξηγήσεις, όποτε μου ζητούσαν. Εργάστηκαν σοβαρά αλλά και με γέλια. Παρατηρούσα με χαρά πώς συμμετείχαν όλοι στη συζήτηση. Την ίδια ημέρα έλαβα στο e-mail μου τη μελέτη του ήρωα από δύο ομάδες. Μέχρι το επόμενο μάθημα είχα πάρει εργασίες από άλλες δύο ομάδες. Η μία από αυτές έστειλε σκαναρισμένη την εργασία από το τετράδιο, επειδή προέκυψε πρόβλημα στον υπολογιστή του μαθητή που είχε αναλάβει την αποστολή και την έστειλε ως εικόνα από tablet. Δύο από τις ομάδες, με δική τους πρωτοβουλία, έστειλαν συνοδευτικά και τη φωτογραφία του ήρωα που είχαν μελετήσει.

3^η ώρα

Χρησιμοποίησα λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων, για να προβάλω στον διαδραστικό πίνακα τις εργασίες που είχα πάρει, αφήνοντας όμως μία διαφάνεια κενή, καθώς μία ομάδα δεν είχε στείλει εργασία. Χρειάστηκε, βέβαια, να υπενθυμίσω τι έπρεπε να προσέξουν για να εξετάσουν πώς σχηματίζεται ο χαρακτήρας του ήρωα στο συγκεκριμένο καρτούν. Στην πρώτη εργασία που πρόβαλα, τα μέλη της ομάδας σύντομα ανέφεραν πώς είναι ο ήρωας και τι έκανε στο επεισόδιο. Καθώς η τάξη είχε μία μικρή εμπειρία από ετεροαξιολόγηση, μπόρεσαν τα παιδιά να συζητήσουν και να εκφράσουν την άποψή τους. Αρχικά, τα σχόλια που διατύπωναν ήταν απλοϊκά. Κατέληξαν όμως στη διαπίστωση ότι στον χαρακτηρισμό δεν πρέπει να γράφουμε

² Τις εικόνες των ηρώων τις βρήκα εύκολα στο διαδίκτυο.

περίληψη του επεισοδίου. Σύντομα, άρχισαν να αιτιολογούν την άποψή τους και να εντοπίζουν τα προβλήματα που παρουσίαζαν οι εργασίες. Προβλήθηκαν και σχολιάστηκαν και οι τέσσερις εργασίες που έλαβα.

Την παρουσίαση έκλεινε μία κενή διαφάνεια, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η οποία δήλωνε την απουσία του έργου μίας ομάδας. Τα μέλη της ομάδας αποκάλυψαν ότι υπήρξε πρόβλημα στη μεταξύ τους επικοινωνία και κάποια απροθυμία να λύσουν το πρόβλημα με υποχωρήσεις. Υποσχέθηκαν, όμως, ότι θα επανόρθωναν σύντομα. Πρότεινα στις ομάδες να στείλουν στο e-mail μου διορθωμένη την εργασία τους αξιοποιώντας τα σχόλια που διατυπώθηκαν. Θα έπρεπε βέβαια να χρησιμοποιήσουν εξωσχολικό χρόνο για να συνεννοηθούν ή χρόνο από τα διαλείμματα, αν δεν μπορούσαν να βρεθούν εκτός σχολείου. Μέχρι το επόμενο μάθημα πήρα διορθωμένες τις εργασίες των τεσσάρων ομάδων αλλά και την εργασία της ομάδας που δεν είχε κατατεθεί εξαρχής. Παραθέτω στα τεκμήρια ενδεικτικά την εργασία για τον χαρακτήρα ενός ήρωα στην αρχική μορφή και στη βελτιωμένη, μετά τον σχολιασμό στην ολομέλεια και τη δεύτερη επεξεργασία από την ομάδα³.

Σύμφωνα με το αρχικό σενάριο, περιηγηθήκαμε κατόπιν στο Wiki της σειράς, για να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τη συνεργατική γραφή σε ένα περιβάλλον ηλεκτρονικό, στο οποίο ο καθένας μπορεί να συνεισφέρει στην επεξεργασία ενός θέματος. Συγκεκριμένα, επισκεφθήκαμε τη σελίδα στην οποία παρουσιάζονται οι χαρακτήρες των ηρώων και έδειξα στους μαθητές ότι τα κείμενα που αναρτώνται από τους χρήστες του περιβάλλοντος προσφέρονται για επανεξέταση, προσθήκες ή διορθώσεις και για αυτό υπάρχει και η σχετική επιλογή «edit». Έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους χαρακτήρες, παρόλο που τα κείμενα ήταν στα αγγλικά.

4^η ώρα

Στην αρχή της ώρας είδαμε στον διαδραστικό πίνακα την εργασία της ομάδας που είχε προβλήματα στη συνεννόηση και δεν είχε καταθέσει τη δουλειά της. Η

³ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο tek_magkas_1.

ολομέλεια τη σχολίασε θετικά, αν και ανέφεραν ότι ήταν σύντομη. Στη συνέχεια, ανακοίνωσα στα παιδιά ότι αυτή τη φορά θα προσεγγίζαμε –πάλι σε ομάδες– τους χαρακτήρες ενός λογοτεχνικού κειμένου, με ήρωες ζώα και ανθρώπους, όπως και στο καρτούν με το οποίο είχαμε ασχοληθεί. Μοίρασα στα παιδιά, από τον *Μάγκα* της Πηνελόπης Δέλτα, φωτοτυπημένο το απόσπασμα που προτεινόταν στο συνταγμένο σενάριο (Ζ' [Πρώτη νίκη](#)). Πριν ξεκινήσουμε την ανάγνωση, έδωσα [σύντομες πληροφορίες](#) για την υπόθεση του μυθιστορήματος, για να ενημερωθούν για τον χώρο και τον χρόνο του κειμένου. Διάβασα το κείμενο ακολουθώντας την πρόταση του σεναρίου και έπειτα, κάλεσα τα παιδιά να πουν τι συμβαίνει στο απόσπασμα και ποιοι είναι οι ήρωες του αποσπάσματος, για να μην υπάρξουν παρανοήσεις από κάποιους μαθητές. Εφόσον το θέμα μας ήταν οι χαρακτήρες, ρώτησα αν ο τίτλος του βιβλίου δίνει κάποια πληροφορία για τον χαρακτήρα του κεντρικού ήρωα, η οποία θα μπορούσε να μας βοηθήσει να τον «εξετάσουμε». Πολλά παιδιά υποστήριξαν ότι, από τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρεται στη γάτα, μπορούμε να καταλάβουμε ότι είναι «μάγκας». Ως εργασία για το σπίτι τους ανέθεσα να διαβάσουν το κείμενο μόνοι τους και έπειτα να αναζητήσουν και να υπογραμμίσουν στη φωτοτυπία τα σημεία από τα οποία σχηματίζεται ο χαρακτήρας του ήρωα. Για να διευκολύνω τους μαθητές να προσδιορίσουν τον χαρακτήρα του ήρωα, εστίασα στα κριτήρια που προτείνονται στο αρχικό σενάριο χωρίς να κάνω κάποια αλλαγή, καθώς θεώρησα ότι έτσι θα μπορούσαν να ανταποκριθούν. Σημείωσα τα κριτήρια στον πίνακα και ζήτησα από τα παιδιά να μεταφέρουν την άσκηση στο τετράδιό τους και να την απαντήσουν γραπτά. Δεν έδωσα την άσκηση σε φωτοτυπία για λόγους οικονομίας.

5^η ώρα

Το εργαστήριο της πληροφορικής δεν ήταν διαθέσιμο, επομένως, μείναμε στην αίθουσα διδασκαλίας, στην οποία οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες γύρω από τα θρανία, όπως και κατά τη 2^η ώρα της εφαρμογής. Δεν άλλαξα τη σύνθεση των ομάδων, διότι δεν είχα παρατηρήσει ιδιαίτερες εντάσεις. Μοίρασα στα παιδιά κάθε

ομάδας κάρτες με νούμερα από το 1 έως το 5 τυχαία. Κάθε νούμερο αντιστοιχούσε σε ένα από τα κριτήρια που όρισα στην εργασία για το σπίτι. Για να ανταποκριθούν στην άσκηση, αξιοποίησαν όλη τη διδακτική ώρα, επειδή μερικοί δεν είχαν εργαστεί στο σπίτι. Έτσι, βρέθηκαν σε αμηχανία, όταν αντιλήφθηκαν ότι η απάντηση στο τετράδιο θα διευκόλυνε την επεξεργασία της άσκησης στο σχολείο.

Δεν είχα ενημερώσει σχετικά τα παιδιά, θέλοντας να τα αφήσω να αντιληφθούν από μόνα τους, βιωματικά, ότι στην τάξη κάνουμε μαθησιακά βήματα και ότι για να προχωρήσουμε στο επόμενο βήμα, πρέπει να έχουμε ολοκληρώσει το προηγούμενο. Παρακολουθούσα την πορεία της εργασίας διακριτικά και έδινα συμβουλές, όποτε χρειάζονταν. Στο τέλος της ώρας, πήρα τα τετράδια των μαθητών, για να ελέγξω πόσοι και πώς ανταποκρίθηκαν στην ατομική άσκηση.

6^η ώρα

Η δυσκολία τους να επικοινωνήσουν μέσα στο σαββατοκύριακο και να καταθέσουν εργασίες μού έδωσε την ευκαιρία να τους εντάξω άμεσα στο Wiki, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής, και όχι μετά πέρας της, όπως προτεινόταν στο συνταγμένο σενάριο. Αξιοποίησα την ηλεκτρονική πλατφόρμα που παρέχει δωρεάν για εκπαιδευτική χρήση το περιβάλλον wikispaces.com. Επέλεξα αυτό το περιβάλλον επειδή είναι ιδιαίτερα εύχρηστο.

Χρησιμοποίησα μία διδακτική ώρα από άλλο μάθημα, για τους δείξω πώς λειτουργεί η ηλεκτρονική πλατφόρμα-Wiki και τους έδωσα όνομα χρήστη και κωδικό εισόδου. Ανταποκρίθηκαν πολύ θετικά. Την ίδια μέρα (10/11) τρία παιδιά ανέβασαν φωτογραφίες του Shaun, του κεντρικού ήρωα του καρτούν, αρκετοί έφτιαξαν το προφίλ τους και άλλοι αντάλλασσαν μηνύματα. Τρεις ομάδες ανέβασαν αμέσως τις εργασίες τους.

Σε αυτή τη διδακτική ώρα είδαμε τις εργασίες από το Wiki και τις σχολίασε η ολομέλεια. Μία ομάδα περιέγραψε τη συμπεριφορά του Μάγκα χωρίς να καταλήξει σε χαρακτηρισμό, ενώ, η άλλη ομάδα κατέληξε σε χαρακτηρισμό του Μάγκα με ένα

κείμενο σε ύφος λογοτεχνικό, στο οποίο είχαν προσπαθήσει να μιμηθούν το ύφος της Πηνελόπης Δέλτα. Τον χαρακτηρισμό του Μάγκα επεξεργάστηκαν, κυρίως, δύο μαθήτριες πολύ καλών επιδόσεων. Η γλώσσα που χρησιμοποίησαν ήταν φροντισμένη και ένα μεγάλο ποσοστό των υπολοίπων δεν μπόρεσε να παρακολουθήσει την εργασία. Η τρίτη εργασία ικανοποίησε περισσότερο την τάξη, γιατί ανταποκρινόταν στα ζητούμενα και η γλώσσα του κειμένου δεν δυσκόλεψε τους μαθητές και τις μαθήτριες. Παράλληλα, οι πιο εξοικειωμένοι με τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα ξεκίνησαν σε εξωσχολικό χρόνο να σχολιάζουν τις εργασίες στο Wiki.

Κάποια παιδιά είπαν ότι δεν τους ήταν εύκολο να συντάξουν τον χαρακτηρισμό, για αυτό και τους πρότεινα να ανεβάσω στο Wiki μία λίστα από χαρακτηρισμούς, για να επιλέξουν από εκεί και να αιτιολογήσουν τις επιλογές τους. Την ίδια μέρα δημιούργησα νέα σελίδα, την οποία ονόμασα «Ηρωες της Λογοτεχνίας» και εκεί σημείωσα τις ακόλουθες οδηγίες:

«Κάποια παιδιά είπαν ότι δυσκολεύτηκαν να ορίσουν ακριβώς τα χαρακτηριστικά του Μάγκα. Για να σας βοηθήσω τώρα στην αρχή, σας δίνω μία γκάμα χαρακτηριστικών, ώστε να επιλέξετε τα κατάλληλα –με τον όρο όμως να αιτιολογήσετε τις επιλογές σας. Ο Μάγκας μπορεί να είναι στο απόσπασμα που εξετάσαμε: νευρικός, χρήσιμος, τεμπέλης, ευαίσθητος, επιθετικός, χαζός, αξιαγάπητος, πιστός, τίμιος, ζωηρός, μάγκας, ύπουλος, σκανταλιάρης, υπερήφανος, αφελής;;;»

7^η ώρα

Αναρτήθηκε στο Wiki άλλη μία εργασία από μία ομάδα της οποίας τα μέλη δεν κατάφεραν να συνεργαστούν πολύ καλά και για αυτό αποφάσισαν να μην καταθέσουν ένα ενιαίο κείμενο αλλά να γράψουν το όνομά τους δίπλα στο προϊόν της συμμετοχής του καθενός. Στην ολομέλεια αντιμετωπίστηκε θετικά η ενέργεια αυτή και εκτιμήθηκε η προσπάθεια της συγκεκριμένης ομάδας. Μετά την ολοκλήρωση της εφαρμογής, όμως, ανήρτησαν πάλι την εργασία, απαλείφοντας αυτήν τη φορά τα ονόματα του καθενός δίπλα από τη συμβολή του στη σύνθεση του χαρακτήρα. Είχε

άραγε αρχίσει να λειτουργεί η ενότητα στην ομάδα; Οι υπόλοιποι ζήτησαν χρόνο, προκειμένου να επιλέξουν από την γκάμα χαρακτηριστικών που είχα αναρτήσει. Μία ομάδα, μετά τον σχολιασμό του χαρακτηρισμού στην ολομέλεια, διόρθωσε κάποια σημεία και ανήρτησε στο Wiki την εργασία βελτιωμένη.

Στον υπόλοιπο διδακτικό χρόνο, κάλεσα τα παιδιά να αξιολογήσουν τη συνολική δραστηριότητα. Πρέπει να σημειώσω ότι αντιμετώπισαν με πολλή σοβαρότητα την αξιολόγηση. Τις εντυπώσεις κέρδισαν η εργασία σε ομάδες και η ηλεκτρονική πλατφόρμα. Τα παιδιά σημείωσαν βέβαια και κάποια προβλήματα στην επικοινωνία εντός της ομάδας. Ενδεικτικά, παρουσιάζονται οι απόψεις κάποιων μαθητών/τριών για την εμπειρία τους από την εφαρμογή, στον Φάκελο Τεκμηρίων⁴.

Λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι, δύο κορίτσια έδειξαν στην τάξη το μυθιστόρημα που υπήρχε στις βιβλιοθήκες των σπιτιών τους. Η μία το είχε διαβάσει. Πρότεινα, βέβαια, και στα υπόλοιπα παιδιά να το διαβάσουν. Η άλλη μαθήτρια, μετά από μερικές εβδομάδες, μού είπε με χαρά ότι το διάβασε. Δύο άλλα κορίτσια, με δική τους πρωτοβουλία, μετά από καιρό και σε διαφορετική χρονική στιγμή η καθεμιά, μετέγραψαν το απόσπασμα σε κόμικ σε ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον, το οποίο είχαμε χρησιμοποιήσει σε άλλη σειρά μαθημάτων. Οι δουλειές τους αναρτήθηκαν στο Wiki στο οποίο και σχολιάστηκαν, ενώ άρεσαν ιδιαίτερα στην ολομέλεια.

Αξιολόγηση

Οι μαθητές αξιολογήθηκαν από τον βαθμό της συμμετοχής τους, καθώς στόχος μου ήταν η ενεργητική εμπλοκή τους στη μαθησιακή διαδικασία.

Συγκεκριμένα, οι μαθητές αξιολογήθηκαν, πρωτίστως, από τον βαθμό συμμετοχής τους στην επεξεργασία των θεμάτων στην ομάδα και από τον βαθμό συμμετοχής τους στη συζήτηση στην ολομέλεια και δευτερευόντως, από την ορθότητα των παρατηρήσεών τους, καθώς επιδίωξή μου ήταν να αντιληφθούν ότι η σωστή απάντηση προκύπτει μέσα από την αναζήτηση και την ανταλλαγή απόψεων.

⁴ Βλ. το αρχείο tek_magkas_2.

Ακόμη, αξιολογήθηκε θετικά η επανεξέταση των εργασιών από τις ομάδες, μετά τη συζήτηση στην ολομέλεια, και η βελτίωσή τους. Βεβαίως, έλαβα υπόψη μου και τον βαθμό ανταπόκρισης των μαθητών στις ατομικές εργασίες, που τους ανατέθηκαν για το σπίτι, κυρίως, για να σχηματίσω μία πληρέστερη εικόνα για τις δυνατότητες των μαθητών μου.

Όπως αναφέρεται και στο συνταγμένο σενάριο, η αξιολόγηση είχε επίσης στόχο να αναδείξει τα σημεία που δυσκόλεψαν τους μαθητές, προκειμένου να βελτιωθεί ο τρόπος διδασκαλίας. Για αυτό, στο τέλος της εφαρμογής, κάλεσα τα παιδιά να αξιολογήσουν ατομικά τη σειρά των μαθημάτων, σημειώνοντας τα θετικά και τα αρνητικά της δράσης.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

—

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

—

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Μία ομάδα καθυστέρησε να καταθέσει εργασία, επειδή τα μέλη της δυσκολεύονταν να ορίσουν ακριβώς τα χαρακτηριστικά του κεντρικού ήρωα του λογοτεχνικού κειμένου, του Μάγκα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

—